

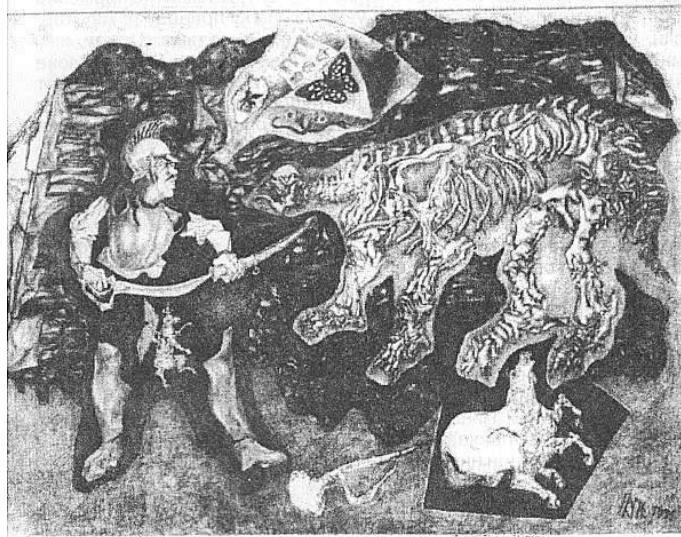
Чарлс Буковски: "Шунд" (превео Флавио Ригонат), Хаос, Београд, 1994.

Последњи роман Чарлса Буковског (у оригиналу "Pulp"), у структуралном погледу не доноси ништа ново. Наиме, и даље је то наративна форма испричана у првом лицу, са линеарном фабулом, из које, међутим, врча неуопредиви језик, дух и имагинација овог, сад већ покојног, "матерог јарца".

Ни у избору грађе, као ни тематику, "Шунд" је одступа од читаочег хоризонта очекивања: Ел-Еј, барови, пиво, вотка и виски, коњске трке, заносне лепотице и сексуална фрустрираност главног јунака. Нова је чињеница да Хенри Кинаски неочекивано постаје приватни детектив Ники Билејн, најбољи "кљун" Лос Анђелеса. Ово најбољи треба узети са резервом, пошто је у вечитој беспарици, а веома близарне случајеве који му бивају поверили, не решава систематично, већ интуитивно, случајно и стихијски. Нови су и елементи фантастике, као и извесна недокучивост или езотеричност свега што се у роману догађа.

Ники Билејн, приватни детектив, бива уплетен у колоплет чудних случајева. Неколико њих води истовремено. За извесну Мадам Смрт треба да пронађе давно уокојеног Селина (писца) који се муша около. Раскринака, такође, и случај љубоморног мужа који има младу, згодну и податну жену. Успешно окончава и ситуацију у којој учествују, ни мање ни више, него ванземаљци! За Билејна је, међутим, био фаталан црвени врабац, мистериозна птица, или тек симбол кога је требало да пронађе. Налази га, али у тренутку умирања.

Чарл Буковски је извесном смислу преиначио начин на који је писао. Иако ситуације у којима се његов јунак нашао нису увек ваљано мотивисане, иако је завршетак романа помало збракан и збрзан, у овој књизи су настањене сложивост, мистичност и смиреност - карактеристике које нису, макар не у оволовкој мери, биле заступљене у ранијим остварењима овог писца. И још нешто што је индикативно: Ники Билејн, алијас Хенри Кинаски, ниједном није контирао.

Петар Ђурчић

Итало Калвино: "Невидљиви градови" (превела Јасмина Тешановић), ДеведесетЧетврта, Београд, 1995.

Калвино прихвата да "сан је други живот" и још богато надграђује. Како у својој прози, тако и у есејима и предавањима, која су нешто "између науке и бајке".

Књига "Невидљиви градови" представља низ "кратких прича" које Марко Поло приповеда Кублај-кану. Свака сторија јесте поједан измишљени град. У причи "Кружне развалине" један Борхесов јунак успева да исаћа човека. Калвино на сличан начин продукује градове. "Нема препознатљивих градова, то су све измишљени градови; сваки сам назвао по имениу једне жене", рећи ће овај волшебник. Његов Марко Поло жели да открије каква је то езотерична навада узрокovala да људи заједно живе у градовима. "Градови су збир многих ствари: сећања, жеља, знакова једног језика; градови су места размене, али не само робе, већ и речи, снова, жеља, сећања".

Ова, како аутор каже, његова "једина песничка збирка" по дељењу је у више целина, а текстови су разбацини и разуђени, и, попут "Школица", попут "Хазарског речника", за читаоца представљају подстицајан лавиринт.

Град и фантазмогардија су теме ове књиге. Добар читалац, читалац-креатор, ужишаће у њој.

Владимир Арсенијевић: "У потпалубљу", Време књиге, Београд, 1995.

Овај недуги роман прати судбину младог човека и његове породице последњих месеци године 1991-ве. То је познато, невесело смутно време разбукавања рата. Неко одлази (милом или силом) на ратиште, многи иду у иностранство, а понеко, као и јунак овог романа, остаје. Ова иницијативна потка послужила је аутору да, у форми тока свести, и врло препознатљивом нарацијом, проговори понешто о узглобљености, фрустрацијама, пренеражености, и, најзад, резигнаности субјекта у околностима на које не може да утиче. Остати по страни, или на својој страни, или са стране, односно, испод, у потпалубљу, чини се јунаку романа најупутнијим. Наравно, он је свестан да тиме не решава своју егзистенцијалну драму, али Арсенијевић, посве постмодернистички, оставља ствари да привидно теку својом логиком и својим током, не нагонећи свог јунака да учествује у њима више од минимума, који је, напросто, неизбежан. Ипак, и поред покушаја скривања у кулу од слоноваче, пораз је неизбежан и известан од самог почетка. Субјекат романа као да то зна, али и даље гради своју "зиданицу на песку", пошто ништа друго не уме.

"У потпалубљу" јесте роман који најављује даровитог писца, али написан конвенционалним маниром, без довољно нових и интригантних елемената у стилу који би га чинили превратничким.

У ДВЕ РЕЧЕНИЦЕ

Радослав Петковић: "Оглед о мачки", Време књиге, Београд, 1995.

Ова књига представља Радослава Петковића као изузетног познаваоца психологије мачака, прецизног стилисту и аутобиографски одређеног хроничара кога, каткад асоцијативни токови мисли одведу неконтролисано далеко, чиме се, ту-и-тамо, окрњује кохерентност дела у целини.

Душан Ковачевић: "Била једном једна земља", Време књиге, Београд, 1995.

Први роман одличног драмског писца Душана Ковачевића својом муџавом реченицом, монотоном и неинвентивном композицијом, не претерано убедљивим стилом, писан традиционалистички, уз примере еклатантног огрешења о правопис ("виши"), има додуше, занимљив тематско-наративни склоп, али се чита као, у најбољем случају, скрипт за фамозни Кустуричин филм.

Ђорђе Кубурић

ЂАВОЉИ ПРСТ

Ентони Барцис: MODUS DIABOLI (превела Владислава Гордић), Време књиге, Београд, 1995.

Путајући привидом површине, наоко транспарентна, логика нарације Барцисових прича, уводи читаоца, дosta лако, у властити свет металитарних и интертекстуалних одредница. У пет прича избора Modus diaboli, читалац препознаје прегршт семантичких и композиционих игара у којима, на различите начине, статирају разнолики јунаки из света књижевности - Шекспир и Сервантес, Дон и Санчо, Фауст и Хамлет, Маларме и Браунинг, Хопкинс, По, Шерлок Холмс,... Поништавајући различност јунака и стварних актера књижевних дogađајa, произведећи властиту хиперстварност текста, Барцис изводи свог читаоца на онтолошки терен и тестира га у свету дијотомија - доживљајног и исприповеданог, истинитог и привидног, контемплативног и објективизационо реалног, структурног и семантичког, музичког и поетског, уосталом. Зато и може, на пример, на једноставан начин, зарођен да Роберта Браунинга кроз простор замишљен између смртног и љубавног. Одмерен, чак хладан, чинећи се дистанцираним спрам збиљности своје литературе, писац лежерно маркира њена гранична подручја - како спрам литературе и литературности саме, тако и спрам музичког, филозофског или религиозног, битних подручја властите онтолошке интенционалности. Ђавољим прстом, Барцисова једноставност разоткрива оно стварно које је предмет договора, и, које, у читаочевом доживљају бивствујућег, функционише у касакадној промени различитих нивоа заокупљености душе. Литературом, или собом, свеједно.

Ненад Шапоња